

Posudek konzultanta
na rigorózní práci Mgr. Ing. Anety Babincové
Postavení a ochrana svědka v trestním řízení

I. Rigorózní práce o rozsahu 120 stran textu je věnována rozboru institutu svědka v českém trestním řízení. Rigorozantka se zaměřila na otázky procesního postavení svědka, provádění důkazu svědkem, na tzv. zvláštní způsoby dokazování v trestním řízení (konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce, prověrka na místě), na výsledky svědka při zvláštních podmínkách (těhotná žen, osoba mladší patnácti let, nemocná osoba etc.), na možnosti trestněprávního postihu svědka za jeho nepravdivou výpověď, ochranu svědka podle trestního řádu a podle zvláštního zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka, na ochranu svědka ve světle mezinárodních dokumentů a konečně také na právní úpravu ve vybraných cizích právních úpravách (Německo, Slovensko). V závěru práce uvádí autorka několik námětů de lege ferenda.

Osnova rigorózní práce je úplná a logická. Autorka se snažila pojmout rozbor právní úpravy institutu svědka komplexně a zabývat se i souvisejícími otázkami.

Rigorózní práce je vypracována na podkladě standardního počtu odborných literárních pramenů, s kterými autorka kreativně pracuje.

Formální stránka rigorózní práce odpovídá požadavkům kladeným na písemné odborné práce tohoto druhu. Autorka vychází z odborné literatury, na kterou průběžně a správně odkazuje, v dostatečné míře používá judikaturu obecných soudů i Ústavního soudu, snaží se v práci formulovat i svá vlastní stanoviska ke zdokonalení právní úpravy postavení svědka v trestním řízení.

II. První část rigorózní práce je rozbohem platné právní úpravy postavení svědka v českém trestním řízení a jeho práv a povinností. Výklad rigorozantky je dostatečně podrobný a obecně srozumitelný.

V partii věnované zvláštnostem výslechu svědka mladšího patnácti let (kapitola IV. bod 4. 8. 1.) autorka správně poukazuje na kolizi dvou práv: Práva na spravedlivý proces (právo obviněného nebo jeho obhájce klást usvědčujícímu svědkovi otázky) a práva na ochranu dítěte. Dále podrobně popisuje platnou právní úpravu. Chybí ovšem vlastní stanovisko autorky. Považuje autorka současnou praxi za dostatečnou, nebo navrhuje nějaké změny, a pokud ano, jaké?

Relativně širokou pozornost věnuje autorka problematice tzv. korunního svědka, přesněji řečeno spolupracujícího obviněného (kapitola V. posuzované práce). V sumarizované podobě shrnuje argumenty plédující po zakotvení tohoto institutu, jakož i názory opačné, poukazující na výrazné omezení zásady legality i porušení principu rovnosti před zákonem. Autorka zavedení tohoto institutu nezavrhuje, přes výhrady k podstatě tohoto institutu jej považuje za efektivní prostředek, jak bojovat s organizovaným zločinem. Pléduje pro spíše výjimečnou aplikaci příslušného ustanovení trestního řádu a pro nadstandardní ochranu takového svědka.

Je škoda, že autorka se hlouběji nezabývala konkrétní právní úpravou, zejména zakotvenou zák. č. 193/2012 Sb. Zákonodárce rozšířil možnost použití uvedeného institutu tím, že připustil u spolupracujícího obviněného nejen snížení trestu, ale nově i upuštění od potrestání. Nicméně nevyužil podnětů z odborné literatury, které požadovaly například vyloučení možnosti stát se „spolupracujícím obviněným“ opakovaně a být tedy jakýmsi spolupracujícím obviněným „recidivistou“. Tato možnost se nabízela, ale zákonodárce ji nevyužil.

V sedmé kapitole se rigorozantka zabývá srovnáním české a slovenské právní úpravy. V novém slovenském trestním řádu je větší pozornost věnována uplatnění zásady přiměřenosti (zdrženlivosti). Tak například ustanovení § 132 odst. 2 slovenského tr. řádu říká, že svědka je možné vyslyšet jen do míry nezbytné pro trestní řízení. Otázky nesmí neodůvodněně zasahovat do soukromí vyslychaného s výjimkou zjišťování pohnutky obviněného, zvláště pokud jde o svědka nemocného nebo svědka poškozeného trestným činem proti lidské důstojnosti.

Vyšší míra citlivosti (přiměřenosti) při provádění procesních úkonů také souvisí s významem zásady přiměřenosti jako základní zásady slovenského trestního řízení (srov. § 2 odst. 1 slov. tr. řádu). K této otázce bude žádoucí, aby se autorka vyjádřila při ústní obhajobě.

III. Závěrem shrnuji: Rigorózní práci Mgr. Ing. Anety Babincové považuji za způsobilý podklad pro její ústní obhajobu. Autorka prokázala schopnost teoretického zobecnění popisovaných jevů, hlubší teoretické znalosti i orientaci ve sporných otázkách aplikační praxe. Její znalost aplikační praxe a jejích problémů se projevuje partiích práce, ve které uvádí některé náměty *de lege ferenda* (např. bod 6. 6. 3.).

Ústní obhajobu navrhuji orientovat na podněty obsažené v posudku konzultanta.

